

Česká národní banka dala na ombudsmana v otázce rozporů kolem práva na základní účet

16.8.2022 - | Veřejný ochránce práv

Ombudsman ve svém šetření zjišťoval, zda Česká národní banka v případě íránské žadatelky o účet dostala svým povinností v oblasti ochrany spotřebitele.

Žena z Íránu se na ČNB obrátila s žádostí o pomoc ve chvíli, kdy se jí u několika bank nepodařilo založit účet. Česká národní banka reagovala pouze obecným konstatováním, že lidé oprávněně pobývající v členských státech EU mají právo na zřízení platebního účtu, ale i přesto musí jednotlivé subjekty dodržovat ustanovení dalších předpisů, zejména zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon). To podle ombudsmana nebylo dostatečné a Česká národní banka tím porušila jeden z principů dobré správy, které formuloval první ombudsman Otakar Motejl.

„Porušení principu souladu s právem vidím v tom, že Česká národní banka jako orgán vykonávající dohled nad bankovním sektorem nezaujala jednoznačné právní stanovisko k rozporu mezi výše zmíněnými předpisy. Tímto přístupem stěžovatelce nijak nepomohla vyřešit situaci, kdy jí banky s odkazem na AML zákon odmítají založit účet, na který má podle jiného předpisu právo,“ shrnul jeden ze závěrů svého šetření ombudsman Stanislav Křeček.

Chybou podle ombudsmana bylo i to, že se Česká národní banka nepokusila zjistit, proč dotyčné banky odmítly stěžovatelce platební účet zřídit. ČNB se pak nemohla ani zabývat otázkou možného diskriminačního jednání v případě, že by banky stěžovatelku odmítly nikoli na základě konkrétního posouzení důvěryhodnosti její osoby, ale pouze kvůli její národnosti či státní příslušnosti.

„Stěžovatelka je přitom žadatelkou o mezinárodní ochranu, potenciálně je jí tedy k tíži příslušnost ke státu, před kterým sama utíká,“ upozornil ve zprávě o šetření ombudsman.

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) už dříve uvedl, že právo EU výslovně nevyžaduje, aby finanční instituce odmítly nebo ukončily obchodní vztahy s celými kategoriemi zákazníků, o kterých se domnívají, že představují vyšší riziko, jako je tomu například u lidí ze zemí, na kterém míří mezinárodní sankce. Banky by měly každý případ posuzovat individuálně.

Česká národní banka se v návaznosti na šetření ombudsmana začala kolizí pravidel pro základní platební účet a AML zákona zabývat. Ve svém šetření pak zdůraznila, že je potřeba konkrétní rizika posuzovat jednotlivě pro každého zákazníka. Banky by také měly být schopné České národní bance zpětně doložit individualizované posouzení, ze kterého budou alespoň rámcově patrné konkrétní důvody, proč danému spotřebiteli základní platební účet nezřídily.

https://www.ochrance.cz/aktualne/ceska_narodni_bank_a_dala_na_ombudsmana_v_otazce_rozporu_kolem_prava_na_zakladni_ucet